

geschreven verhaal. De waarde van deze historische jeugdroman is bovendien gelegen in het feit dat de lezer haast ongemerkt veel kennis opdoet over het leven van een groot kunstenaar en over Florence in de tweede helft van de vijftiende eeuw. Bedoeld voor kinderen vanaf tien jaar. Maar ook echt een heel mooi boek voor leerlingen in de onderbouw.

Rob van Veen

HET POLYGOONJOURNAAL

De onvergetelijke jaren 50, 60 en 70 (Bruna: Utrecht z.j.) In drie DVD-boxen met elk twee DVD's, prijs per DVD-box prijs € 19,90.

De naoorlogse generatie bioscoopbezoekers heeft aan de tune en de stem van Philip Bloemendaal meer dan genoeg om het Polygoonjournaal te herkennen. Het zijn de geluiden die onlosmakelijk verbonden zijn met het nieuws zoals dat door het meest niet-verzuilde medium uit die tijd gebracht werd. Neutraal en nationaal zal men het toen wel gevonden hebben; nu vind je het vooral braaf. Veel koningshuis en Deltawerken, vaak in combinatie. Maar Juliana en de prinsessen wilden ook wel eens een schip te water laten of een autoweg openen. Wij weten dat achter al die vertoonde beelden nog een hele andere wereld schuilging, zeg maar die van Evita Perron en Greet Hofmans. Maar die kreeg de bioscoopbezoeker niet te zien.

Uit al de Polygoonjournaals van na de oorlog is voor de jaren vijftig, zestig en zeventig een selectie gemaakt van hoogtepunten uit het nieuws en speciale momenten op het gebied van muziek, cultuur en het dagelijkse leven. Verder zijn alle jaaroverzichten opgenomen. Het aardige van al die journaalfragmenten en jaaroverzichten is dat ze niet zomaar beelden laten zien van Nederland uit de Wederopbouwtijd, maar vooral hoe het Nederland boven de zuilen zich zelf wilde zien: bedaard, gematigd, redelijk en in alle regionale en religieuze verscheidenheid – die wel beleiden maar nooit zichtbaar gemaakt werd – steeds één. Het is het Nederland dat we ook uit de films van Bert Haanstra kennen. En het zijn dezelfde onschuldige grappen die voor al geen enkele partij of groep mogen en willen kwetsen.

Wat vrijwel geheel ontbreekt is het buitenland, tenzij Bernhard, alleen of in gezelschap van zijn vrouw, naar den vreemde ging om onze export te bevorderen, want daar maakte het Polygoonjournaal weer wel beelden van. Het is Nederland onder een grote stolp; het lijkt wel of we allemaal in Madurodam leefden: knus en opgeruimd. En zelfs de Damslapers uit de vroege jaren zeventig moesten even aan de kant als de Dam werd schoongemaakt. Maar we zien niet de mariniers dat karweitje klaren, wel de gemeentereiniging. Opgeruimd staat netjes, maar het moet gezellig blijven, dus mochten er geen klappen vallen.

Het is dus geen wonder dat er in de ontzuilde samenleving geen plaats meer was voor het Polygoonjournaal. De boze buitenwereld had Nederland opgeslokt, dus moest het verdwijnen. Voor het harde nieuws was er de tv, voor de Elvis Presley-verkiezingen en het Brigit Bardotconcours was er geen plaats meer.

De onvergetelijke jaren is een prachtig tijdsdocument van het na-oorlogse Nederland. Het geeft een mooi beeld van wat de Nederlanders toen leek te binden, hoe de Nederlanders zichzelf zagen en hoe men gezien wilde worden.

Hans Pols

GESCHIEDENIS VOOR AUTO EN TREIN

Herman Beliën, *Vaderlandse geschiedenis. Hoorcollege over het ontstaan van Nederland*, 4 CD's;
Maarten van Rossem, *Amerika. Een hoorcollege moderne geschiedenis van de VS*, 3 CD's;
Bernard Woelderink, *Het Koninklijk Huis. Een hoorcollege over de geschiedenis van het Huis van Oranje-Nassau*, 2 CD's.
(Home Academy Publishers: Den Haag 2004), resp. € 34,95, € 34,95 en € 19,95.

Luisteren is uit, doen is in. Aanhangers van het nieuwe leren propageren actief leren. Stil zitten is taboe. Maar dat is kretologie. Alsof er ook zo iets als passief leren bestaat. Denken is een activiteit, dus leren ook. Actief en passief, leerling-gericht en docent-gericht, het zijn van die schijn tegenstellingen die bedacht zijn door mensen die zelf niet (meer) voor de klas staan, of er niks van bakken. Echt leren vraagt inspanning van leerling en docent en zo is het altijd geweest. Maar de mens – en dus ook docent en leerling – is ook een economisch wezen; hij maakt meestal een afweging tussen inspanning en rendement. En daarnaast wil hij ook vermaakt worden; het moet vooral leuk en een beetje spannend zijn. Lessen met een goede inhoud, maar saai gebracht door een eindeloos monotoon voortpratende docent, worden dan als nutteloos ervaren, terwijl een project met veel geklets en heen-en-weer geloop bijzonder zinvol lijkt te zijn. Of andersom natuurlijk.

Maar leuk en saai zijn uiteraard relatieve begrippen; wanneer iemand echt geïnteresseerd is, kan hij veel eentonig geprevel verdragen.

Dat laatste zal bij *Home Academy* niet de doorslag hebben gegeven om verschillende hoorcolleges op CD uit te brengen, het eerste ongetwijfeld wel. Want er is een markt voor serieuze onderwerpen en ons jachtig bestaan zit vol met, wat ik dan maar noem, 'gebonden tijd'; tijd die je min of meer gedwongen door moet brengen in een plaats of een ruimte, zonder dat je er kunt werken of ontspannen. Het is de tijd die we doorbrengen in wachtkamers, treinen en bussen en vooral in de auto. En die kan nuttig gemaakt worden door het beluisteren van de hoorcolleges – en nu ook klassieke toneelstukken – van *Home Academy*.

Er lijkt iets paradoxaals te zitten in deze ontwikkeling: beleidsmakers in het onderwijs zweren doceerlessen af, de commercie ziet er brood in. Twee ingrediënten maken de uitgaven van *Home Academy* echter aantrekkelijk: (historische) onderwerpen die een breed publiek aanspreken én sprekers van naam.

Als eerste kwam het college Europese cultuurgeschiedenis in de twintigste eeuw van Herman von der Dunk (eer-